

Asia: VN/38625/2025

Valtioneuvoston asetus hevosten hyvinvoinnista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry

Lausunto

PL 45

90401 Oulu

aune.lantto@oulunravit.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/38625/2025-MMM-6

ASIA: Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hevosten hyvinvoinnista annetun asetuksen (321/2025) muuttamisesta

YLEISTÄ

Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry esittää kunnioittavasti lausuntonsa luonnoksesta, joka koskee hevosten hyvinvointiasetuksen muuttamista.

Valtioneuvoston asetus hevosten hyvinvoinnista (321/2025) tuli voimaan 1.1.2026. Asetuksen käytännön toimeenpanon alkuvaihe on tuonut esiin useita kohtia, jotka edellyttävät täsmennystä ja tarkistamista. Asetusluonnoksessa sekä sitä koskevassa perustelumuistiossa nämä muutostarpeet on analysoitu asianmukaisesti ja perusteellisesti.

Pohjanmaan Hevosjalostusliitto pitää välttämättömänä, että hevosten hyvinvointia koskeva sääntely on sekä vaikuttavaa että käytännön olosuhteisiin soveltuva. Säädösten tulee tukea hevosten hyvinvoinnin toteutumista kaikissa toimintaympäristöissä, mutta samalla varmistaa, että velvoitteet eivät muodostu suhteettoman raskaiksi toimijoille, joiden resurssit ja toimintamallit vaihtelevat huomattavasti. Hevosten hyvinvoinnin ensisijaisuus on koko hevosalan toiminnan perusta, ja sen asianmukainen varmistaminen on keskeistä toimialan yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ja jatkuvuuden näkökulmasta.

On myös huomioitava, että suomalainen hevoskasvatus- ja yrittäjyys toimii olosuhteissa, jotka poikkeavat merkittävästi useiden Euroopan maiden tilanteesta. Pitkä talvikausi, huomattavan korkeat tuotanto- ja ylläpitokustannukset, vähäisempi kysyntäpohja sekä maantieteellisesti hajanaiset toimintaympäristöt muodostavat kokonaisuuden, joka asettaa suomalaiset hevoskasvattajat ja -yrittäjät selvästi haastavampaan asemaan. Keski-Euroopan hevosyrittäjät toimivat usein resursseiltaan ja markkinarakenteeltaan huomattavasti suotuisammissa olosuhteissa. Tämä on syytä tunnistaa lainsäädäntöä arvioitaessa: asetuksen on turvattava hevosten hyvinvointi, mutta sen velvoitteiden on oltava suhteutettuja toimintaympäristöihin, joissa niitä tosiasiallisesti noudatetaan.

Pohjanmaan Hevosjalostusliitto pitää erittäin tärkeänä, että asetuksen muutoksia valmisteltaessa huomioidaan Suomen erityisolosuhteet, jotta sääntely tukee alan toimijoiden mahdollisuuksia ylläpitää korkeatasoista hevosalan yrittäjyyttä ilman kohtuutonta lisärasitusta. Hyvinvointia edistävä sääntely on vaikuttavaa silloin, kun se on sekä selkeää että käytännössä sovellettavaa erilaisissa toimintaympäristöissä.

Yhteistyö viranomaisten ja hevosalan toimijoiden välillä on ollut rakentavaa ja edistänyt sääntelyn kehittämistä käytännön tarpeet huomioon ottaen. Liitto korostaa, että tämän yhteistyön jatkuminen on keskeistä asetuksen sujuvan toimeenpanon ja sen tavoitteiden onnistumisen kannalta.

Seuraavassa esitetään pykäläkohtaiset huomiot ja ehdotukset asetuksen muutoksiin:

5 § Sosiaaliset suhteet

Perustelumuistiossa tuodaan asianmukaisesti esiin, että Suomessa aasin omistajilla ei tällä hetkellä ole realistisia mahdollisuuksia täyttää vaatimusta aasin pitämisestä toisen aasin seurassa. Kotimaisilla markkinoilla on erittäin niukasti aaseja, mikä käytännössä estää vaatimuksen välittömän toteuttamisen. On lisäksi huomioitava, että uuden eläimen hankinnan tulee aina perustua harkittuun ja vastuulliseen päätökseen, joka huomioi eläimen koko elinkaaren hyvinvoinnin.

Pidämme perusteltuna ehdotusta 5 §:n 2 momentin muuttamisesta siten, että muun kavioläimen pitäminen aasin seurana olisi hyväksyttävää.

13 § Pihattoa koskevat erityisvaatimukset

Nykyinen velvoite kiinteästä pohjasta on säädetty ilman siirtymäaikaa. Pidämme välttämättömänä, että tästä luovutaan ja korvataan se yleisellä, olosuhdelähtöisellä vaatimuksella pihatton tasaisesta ja kuivasta alustasta. Tällainen sääntely kohdistuu suoraan hevosen hyvinvoinnin kannalta olennaisiin ominaisuuksiin ja on toteutettavissa erilaisilla teknisillä ratkaisuilla, mukaan lukien asianmukaisesti suunniteltu ja hoidettu maalattia. Samalla se ehkäisee tarpeettomia investointipaineita ilman, että hyvinvoinnista tingitään.

Lisäksi katsomme perustelluksi, että sääntelyssä erikseen edellytetään riittävää kuivitusta pihatossa. Kuivituksen vähimmäistason tulee olla sellainen, että se:

1. pitää makuu- ja seisona-alueet kuivina vuodenaikojen ja käyttöasteen vaihdellessa,
2. tarjoaa pehmeän, joustavan alustan makuuseen ja nousemiseen liukastumatta,
3. sitouttaa kosteutta ja ammoniakkia, mikä vähentää iho- ja hengitystieärsytystä,
4. ehkäisee ihohankauksia (erityisesti kinner- ja lonkka-alueilla),
5. tukee kavioiden terveyttä ehkäisemällä pitkittynyttä altistusta märälle tai likaiselle alustalle,
6. parantaa lämpömukavuutta kylmissä olosuhteissa ja vähentää vedon sekä kylmän aiheuttamaa rasitusta,
7. mahdollistaa lajityypillisen käyttäytymisen, kuten makuulla lepäämisen ja pehmeän alustan etsimisen.

Edellä mainitut kriteerit tulee täyttää ympäri vuoden, huomioiden eläinmäärä, karsina- ja makuualueiden pinta-alat, ilmanvaihto sekä käytössä olevat kuivikelajit. Kuivikepohjan on oltava ylläpidettävissä niin, että märkä, likainen tai tiivistynyt kerros poistetaan säännöllisesti ja tilalle lisätään riittävästi uutta kuiviketta.

Kolmella seinällä varustetut pihattoratkaisut

Pidämme tärkeänä, että sallitaan myös kolmeseinäinen pihatto, mikäli sisäänkäyntiin toteutetaan riittävä ja toimiva tuulensuoja. Oviaukon mitoituksen ja rakenteen tulee varmistaa esteetön, turvallinen ja kaksisuuntainen kulku myös laumadynamiikan aiheuttamissa nopeissa siirtymissä. Riittävä leveys vähentää törmäys- ja puristumisriskiä, helpottavat alempiarvoisten yksilöiden väistämistä sekä ehkäisevät loukkaantumisia.

Hevonen on saaliseläin, jonka turvallisuudentunne perustuu ennen kaikkea näkyvyyteen ja ympäristön hahmottamiseen. Rakenteet, jotka rajoittavat näköyhteyttä tai luovat äkillisiä katvealueita, voivat lisätä stressiä, säikähdyksireaktioita ja levottomuutta.

Vastaavasti tilat, joissa on laaja näkökenttä, tukevat hevosen:

- turvallisuuden tunnetta,
- ennakoivaa käyttäytymistä (hevonen näkee toisten liikkeet ajoissa),
- rauhallista lepäämistä,
- vähemmän äkinäisiä säpsähdyksiä

Siksi tilojen on mahdollistettava hevosen lajityypillinen tapa tarkkailla ympäristöään. Laaja näkyvyys on hevosen hyvinvointia tukeva tekijä vähintään yhtä merkittävä kuin tilan koko.

15 § Siirtymäsäännökset

Katsomme perustelluksi, että kaikki kiinteisiin rakenteisiin liittyvät velvoitteet saatetaan yhdenmukaisen siirtymäajan piiriin. Esitämme, että tämän siirtymäajan tulisi jatkua vähintään vuoden 2035 loppuun saakka, jotta toimijoilla on todelliset edellytykset suunnitella, aikatauluttaa ja toteuttaa tarvittavat investoinnit hallitusti sekä taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Varsomiskarsinan vähimmäismitoitusta arvioitaessa tamma–varsa- yksikköä ei tule käsitellä kahtena aikuisena hevosenä, vaan omana kokonaisuutenaan. Tamma ja vastasyntynyt varsa muodostavat tiiviin hoiva- ja kiintymyssuhteen, jossa yksityisyys, rauha ja esteetön näkö- ja kosketusyhteys ovat keskeisiä hyvinvoinnin edellytyksiä. Toisin kuin kahden toisilleen vieraamman aikuisen hevosen ryhmäkarsina, varsomiskarsina ei sisällä kilpailua tilasta tai resursseista, vaan turvaa stressittömän, turvallisen ja keskeytymättömän varsomis- ja vuorovaikutusympäristön.

Käytännön kokemuksen perusteella noin 12 m² varsomiskarsina on ollut toimiva ja riittävä mitoitus valtaosalle lämminver- ja suomenhevostammoista varsoineen, kun kuivitus, ilmanvaihto ja karsinan muoto (ei kapeita taskuja) on toteutettu asianmukaisesti. Laajempaa tilaa tarvitaan ensisijaisesti suurikokoisille roduille.

Nuorten hevosten (≤ 18 kk) ryhmätilojen vähimmäismitoitus tulee määritellä itsenäisenä kokonaisuutena, joka perustuu niiden ikäkausityypilliseen käyttäytymiseen, liikkumiseen ja tilan käyttöön, eikä suoraan aikuisille hevosille laadittuihin normeihin.

Nuoret hevoset lepäävät, syövät ja oleskelevat tiiviinä ryhmänä, hakeutuen läheisyyteen ja lajitoverin seuraan. Tämä konfiguroi tilan käytön eri tavalla kuin aikuisten hevosten yksilökeskeinen etäisyydenpito. Vallitseva dynamiikka on yhdessäolo ja samanaikaisuus (yhtäaikainen lepo, yhtäaikainen ruokailu), mikä vähentää yksilöiden välisen väistämisen tarvetta.

Ylisuuri sisätila voi lisätä levottomuutta, turhaa juoksentelua ja keskinäistä häirintää, mikä nostaa tapaturmariskiä (törmäykset, liukastumiset, nyrjähdykset). Kohtuullinen, tarkoituksenmukaisesti mitoitettu tila ohjaa toimintaa rauhalliseen lepoon ja ruokailuun, mikä tukee nuorten eläinten oppimista, rytmiä ja palautumista.

Suomessa nuoret hevoset ulkoilevat päivittäin, joten sisätilojen päätehtävä on tarjota turvallinen, vedoton ja hyvin kuivitettu lepo- ja ruokailuympäristö.

LOPUKSI

Vallitseva taloustilanne kuormittaa hevosalan yrittäjiä poikkeuksellisen laajasti. Siksi on välttämätöntä, että mahdolliset investoinnit voidaan suunnitella, vaiheistaa ja toteuttaa kustannustehokkaasti ilman kohtuutonta rahoitus- tai kassavirta painetta. Säädosratkaisuilla on välittömät ja konkreettiset vaikutukset alan arkeen—työllisyyteen, maksuvalmiuteen, ylläpitokustannuksiin ja palveluiden jatkuvuuteen—minkä vuoksi sääntelyn on tuettava vastuullista toimintaa ja oltava tosiasiallisesti noudatettavissa erilaisissa toimintaympäristöissä.

Korostamme, että ennustettava siirtymäaikataulu, toiminnallisiin vaatimuksiin nojaava sääntely (ei yksittäisiin rakenteisiin lukittuva) sekä joustavat, riskiperusteiset velvoitteet ovat avainasemassa. Näin ohjataan investointeja sinne, missä niillä on suurin hyvinvointivaikutus per euro, ja varmistetaan, ettei sääntely aiheuta kohtuutonta lisärasitusta toimijoille, joilla taloudellinen liikkumavara on jo supistunut.

Tällä linjalla Suomi pystyy säilyttämään asemansa hevosten hyvinvoinnin ja vastuullisen hevostalouden mallimaana myös taloudellisesti haastavina aikoina: hyvinvointi paranee, kustannukset pysyvät hallittavina ja alan elinvoima turvataan pitkällä aikavälillä.

Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry

Hallitus

Lantto Aune
Pohjanmaan Hevosjalostusliitto ry